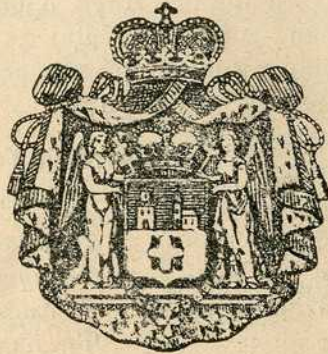

СРПСКИ СИОН

Год. XII

Број 5

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ

ВЛАСНИК

Њ. Светост Српски Патријарх Георгије

УРЕДНИК

Протопрезвитер Јован Јерemiћ

У Ср. Карловцима у петак 31. јануара 1902

ЗВАНИЧНИ ДЕО.

По замолници Његове Светости православнога Архиепископа карловачкога, Митрополита и Патријарха српског, преузвишеног Господина *Георгија Бранковића*, благоизволело је Његово Високопросвештенство Господин Епископ бачки *Митрофан Шевић*, свршенога богослова Душана Страхинића рукоположити у Новом Саду дана 30. јануара о. г. у храму св. три јерарха за ђакона, а дана 31. јануара у светојурђевском храму за презвитера.

НЕЗВАНИЧНИ ДЕО.

Из моје збирке.

Проповед на Сретеније.*

Ко је данашње св. Јеванђеље саслушао достојном пажњом, нема сумње, да му је

* У пастирској делатности својој уверио сам се о сиромаштву и немаштини наше проповедничке књижевности. Што би и било честитих проповеди — али су дотичне збирке тек неки фрагментарни радови на овоме површћу. Има перикопа, за које ни по свима дотичним

срцем овладало смирено расположење, слично расположењу о божићним празницима. Јер и данашњега дана, ето, пред нами Спаситеља рода човеџега — у пеленама детињим, као и о Рождеству Господњем. Само што то сада није више дете, које лежи у јаслама Витлејемским, коме хорови анђеоски поје песме славопојне, кога походе пастири престодушни, и коме се клањају умни мудраци са истока; него је Спасу већ четрјес' дана по рођењу, и Мајка Га Његова доноси у храм јеруса-

књигама или часописима, не можеш нигде помоћи наћи. А наш свештеник, већ са обзиром на толике разноврсне обвезе у позиву своме, и не доспева баш, да самостално спрема себи ијоле темељитије проповеди за сваку прилику. Ја дакле и сѝм задазим често у страну (руску, грчку, румунску, мађарску, немачку) проповедничку литературу, па оданде бирам, што ми се свиди, имајући при томе пословању на уму, разуме се, у првоме реду, учења св. православне цркве и прилике наше. Тиме ми је пак сврха даља, да прибавим такву збирку проповеди, за све перикопе и пригоде редом преко једне читаве године, којом би се наш свештеник сваком згодом користити могао. А за сада ћу — исходу овога подвига и тако још подуже времена треба — добротом г. уредника овога цењенога листа, изнети тих неколико радова на узор, и радоваћу се, ако ћу већ и тиме послужити својој браћи свештеницима.

лимски, да Га ту прикаже Господу Богу у знак захвалности за Његово рођење, и да Га Њему посвети за читав Његов земаљски век.

А ма где се то божаствено дете појавило, у Његовој је близини тако добро бити, крај Њега човеку срце тако љупко бије. Мрачна је пештера у Витлејему добила од Његова сјаја дивотну светлост, да је налик каквом одабрану светилишту; па и сам богати и велелепни храм јерусалимски као да се одену још раскошнијим блеском, као да његови златорези још силније затреперише, када преко његова драгокупа мраморна прага први пут пренесоше Онога, који ће једном туна подићи свој моћни глас у хатар мољењу Богу духом и истином, а који ће тада, место тога прелазнога и душевној судби преданога храма, засновати непрелазну и вечну Цркву, којој ни сама врата адава одолети не ће!

И ма где се то божаствено Дете појавило, око Њега се с места прикупља уједно и мањи или већи број побожних душа. Тамо у Витлејему беху пастири, који с пољана дођоше и мудраци, који приспедоше са истока далекога да Му се поклоне. Па и овде, у храму јерусалимскоме, ето око божаственога Детета такођер неколицине њих на окупу; мален истина збор; јер их је, с Дететом заједно, свега пет душа на броју, — али је то ипак ванредно љупка мала опћина. Љупка је по својој унутрашњој вредности: јер су ту на окупу све само скроз побожни посетиоци, све сами богобојажљиви Израиљани, те их свештеник њихов прима пред жртвеником пријазном љубављу, баш као што и ми, данашњи свештеници олтара Божјега великом насладом душевном проповедамо вољу Творчеву и науку Господњу ма и мањем броју вољних слушалаца, када само помишљати можемо, да су то побожни слушаоци, да су то душе, које су похитале амо ради божаствене хране, ради небеснога напоја. И љупка је она опћиница и по својој спољашњој слици: јер је ту свако доба века човечјега заступљено одабраним представницима. Ту вам је остарина часна, на ивици гроба, у личности седога Симеона Богопримца и осамдесетичетиргодишње

пророчице Ане; ту вам је преблагословена Дјева Марија и блажени Јосиф у најлепшем развоју година својих; ту вам је једно дивно Дете, без равна себи, Спаситељ наш Исус Христос.

Дај да се дакле и зауставимо часком при том величаственом призору, те расмотримо:

Сретеније Господње као признак за свако човечје доба, да га ваља посветити Богу:

1. младост, да се благословено развије;
2. мушко доба, да вољно Богу служи;
3. старост, да свокојно очи склопи.

Ти пак, на рскахъ старческихъ во днешній день, ѣкѡ на колесницѣхъ херувимскихъ, восклицаша благоизволивый Христѣ Боже, ѣ насъ поущихъ Тѡ, страстей мѣчителства призванный ѣзжави, ѣ спаси ѣкѡ челоуѣколюбецъ.

Еле, нека ова појава Христова у храму јерусалимскоме стоји пред нама као признак, као узор-слика за свако човечје доба, да би се свако могло приказивати Богу у светом украсу; поучимо се из тога пре свега, каква ваља да буде:

1.) *младост, па да благословено одрасте.*

Принашање Христа у храму на данашњи дан, имаде свога разлога у закону Мојсејеву. Сваки првенац израиљски ваљаде, наиме, да буде посвећен за службу свештеничку. Но како је ту службу свештеничку на себе узело било племе Левијево, те је оно и обављало од вајкада ту свету службу, то је свакога првенца иних племена ваљало, месец дана после рођења, бар у храму Богу принети, и њега од службе свештеничке ма и најмањим откупом откупити, ради сведочанства за дете: ти си сада, истина, ослобођен од непосредна позива и службе свештеничке, али си ипак, и у самом световном позиву своме, целога свога века својина Божја, те обвезан, да му свога века и служиш и послужиш. Тако су дакле и Христа приказали и принели Богу у храму јерусалимскоме. За спољашњу службу свештеничку није Му ваљало одгајену бити, прса Његова не ће красити првосвештеничка амајлија од сухога злата и драгоценца блистава камења; али Му је ипак целога века свога ваљало

бити Божјом својином, ваљало Му је већ од детињства узети на себе службовање према Оцу своме небесном; ваљало је Њему бити Учитељем, коме није ни један учитељ раван, и Првосвештеником, величанственијим од Мелхиседека и Арона; ваљало Му је, шта више, постати и духом и телом — светом Жртвом, те га дакле и донесоме данаске у храм јерусалимски као нежно Јагње пред лице Божје, да се већ сада у напред посвети и означи као Агнец Божји, који на себи поднесе свеколике грехе палоба човештва, па је ради њега и крв своју на крсту пролио.

Слично посвећење на службу Божју паде дакле и нашој деци у део, љубазни верни; слично се приносе и приказују Богу и наша деца, и то, у Новоме Завету, не само првенци више и мушкарци, него сва наша деца од реда. Или зар светим крштењем у храму, не приказујемо ли децу нашу Богу Саваоту, којом их приликом ми, у знак славе Богу и захвалности одане, Њему приносимо? И зар свето миропомазање, што га она тада уједно примају, није печат дара Духа Светога, који ће им дати снаге и способности, да Богу своме служе у накитима и украсу детиње невиности, побожне вере, вољне послушности?

О, не заборављајте дакле, драга децо, да вам је од дана крштења и миропомазања вашег, на чело и на душу стављен печат власништва Творца вашег, и да Он од вас и тражи и захтева пуним правом, да Му се увек топло молите и да Му вазда будете верни. Па не заборављајте на то ни ви, добри момци и орне девојке: ма до чега ви дошли у овоме свету, нека ваш најдивнији украс вавек буде: побожно и вољно служити Господу Богу своме!

Стога је дакле достојно и праведно, да наши родитељи своју децу већ за рана доводе овамо у свети храм Божји, како би се она већ за времена навикла да радо бораве у дому Оца свога небеснога! Јер ће она само овим путем и моћи благословено напредовати и јачати у духу, баш као што и о Спаситељу нашем стоји писано у данашњем св. Јеванђељу: „А Дете растијаше и јачаше у духу и пуњаше се

премудрости и благодат Божја беше на Њему.“

А да би наши родитељи децу своју заиста и умели и знали упутити на тај спасоносни пут, ваља

2.) и они сами да знају Богу своме вољно послужити.

Томе нас, такођер у данашњем св. Јеванђељу, поучавају — Јосиф и Марија. Они долазе у храм јерусалимски као и побожни Израилђани, да се Богу прикажу оданима закону Његову, што им га је Он преко Мојсеја дао. А ваљада им тај долазак не беше ни богзна како лак, већ са обзиром на скупо време једнога сиромашна дунђерина, какав Јосиф беше; а ваљада им не беше баш тако лако ни саму жртву набавити, и ако не беше већа нег две грлице, јер они беху људи врло потребити. Али зато честити Јосиф и побожна Марија ипак никако не заостају онде, где ваља Господу своме послужити у вољној оданости.

Дела, служите и ви тако Господу Богу својему, домаћини наши и наше домаћице! Може, истина, често да притисне плећа домаћинова велики терет позива тешка, и може да је често врло сплетена брига домаћина око вођења домазлука; може, истина, бреме разних непогода, или и сама заварљивост светских разоњења да нас пође задржавати у верној служби Богу. Али не пропуштај, добра душо, да одано служиш Богу своме и посред узбуркана комешаја позива твога у свету, већ на супрот свему томе, чувај чистом ону дивну стазу, која води дому Бога нашега, која одржава непомућену свезу узмеђу срца твога и срца Божјега, између твога земаљскога и твога небеснога позива. Јер баш у колико те више могу да доведу до очајања онаки вали разноврсних у животу струја, у толико ти више и ваља погледати к небу горе, Богу своме — и овде, у светоме храму, и дома у скровеној ти одајници, не би ли те Он заиста и умудрио у незгодама ти претешким.

Ал се немојмо Богу обраћати само у делатности својој свакидашњој, него Му се покоравајмо и у самим својим часовима

од очајања. „А и теби самој пробошће мач душу“, такве је речи чула на данашњи дан и сама Богомајка, преблагословена Дјева Марија. На њу чекаше још и тежа стаза од ове данашње до храма на брдашцу Сиону, крвава стаза на Голготу пуну. Ваљаће њојзи пренети и скупопенију жртву од ове данашње у храму — Њега самога, свог премила Сина ваљаће јој рањена срца положити пред лоно Господа Саваота, Пастира стада.

А такви се жртвоносни путови укрштавају често у животу свакога путника-хације овде на земљи, када он ступи у своје зрелије доба; такви оштри мачеви продиру често кроз много срце хришћанско у метежу животном. У бригама за насушни хлеб и у невољама за опстанак, у јадима што ти их наноси свет и у искушењима што их на тебе шаље Бог, крај болесничких постеља и на гробовима — о, та ту и данашњи продира кроз наша срца љута оштрица мача немилосна; ту крвљу прокапље не само нежно срце женско, него хоће да препукну и мушке груди у јунака. Тамо што и ту, добри Хришћанине, и ту ваља да се ти прикажеш Богу као вољна жртва у светим адиђарима побожне послушности и преданости, те да поносита плећа своја мучаљиво подметнеш под бреме и терет, што ти га Отац твој небесни ставља у животу овом прелазном. Ту, човече, покажи своје јунаштво, ту, жено, покажи своју доброћудну трпељивост, ту, Хришћанине, покажи послушност вере и преданост праведничку. И знај, да ћеш све оно, што иначе можда никако не би могао преко главе претурити — знај, да ће ти, предав се Господу, сваки, па и најтежи крст бити лак.

У то нам дакле име не ће сада бити тешко појмити ни то, како ваља

3.) и старост да се преда Богу, па да спокојно очи своје склопи.

Посмотрите то на старини Симеону и на осамдесет и четврто годишњој Ани у храму јерусалимскоме, како се они одано приказују Богу, и како се они спремају на свој смирени одлазак.

„Она не одлажаше од цркве,“ вели се

у Јеванђељу за стару, цјеломудрену Ану пророчицу, „и слушаше Богу дан и ноћ постом и молитвом.“ За ма који други рад ослабише јој и обамрле већ немоћне руке, али се њима још може при молитви служити. У свету је већ нико више не требаше, али у дому Оца свога небеснога имађаше она још своје пријазно месташце, на коме је нико попреко погледати не могаше. Мужа је свога из младости већ тако давно сахранила, а другарице је своје из детињства већ тако давна преживела. Ал је преостао њојзи најбољи јој Пријатељ, њезин, Бог и Господ њеп, и сада је она већ само још Њему једином живела на овоме беломе свету. Да слуша Божју реч, да Њему служи, и да се спокојно спрема за вечни живот, — ето, то беше сада једини позив и једини посао њеп.

А сада погледајте још и на онога седега старца, на побожнога Симеона, који ту стоји покрај ње. Он је читавога века свога тако жељно чекао утехе Израјљеве, година је прогонила годиницу, дуге су му оседиле власи, за световне чари он више ни појимања нема — али нада на Господа и на спасење обећано, она му је душу свежом одржала, да не клоне под теретом тешким година му дубоких, „јер њему беше Дух свети казао, да не ће видети смрти, док не види Христа Господњега.“ Па када му Дух дошануо: „То је, ето, видело, што Га је Саваот уготовио да обасја незнабошце и славу народа Израјљева,“ када је старац праведни примио во ѡбѣтѣа свокодитѣла дѣших нашихъ, када је на руке примио закона Кладъкѣ — разгали му и разagna боре старачке радост младићска, па он хваљаше и слављаше Бога, и прорицаше о Детету, те он постаје проповедником и пророком тѣк на ивици гроба, и њему се у томе придружује и праведна старица Ана, те и она „хваљаше Господа и говораше за Њега свима који чекаху спасења у Јерусалиму.“

Заиста, задрхће човеку срце у грудима, када са те стране расмотри тај дивни приказ у храму јерусалимскоме. Исто нам се пак тако напајају груди задовољством, када и сада, овде ил онде, уочимо по коју часну слику и прилику Симеона Богопримца

и старице Ане, која у неприкосновену поштењу носи своје седе власи и у томе се дивну сребрену украсу вољно и предано спрема да спокојно очи своје склони.

„Сад отпушташ с миром слугу својега Господе, по речи својој, јер видеше очи моје спасење Твоје.“ Тако гласи, ето, Симеонова дивна и величајна песма лабудова. Јер ко је у животу своме тако верно служио Господа Бога свога, тај Му се и на самом издисају своме може тако узвишено предавати. Ко је овде свога Спаситеља нашао, ко Га је стално гледао очима вере непоколебљиве, ко Га је у срце своје примио раширених руку љубави своје најтоплије — тај је и постигао сврху живота свога, тај се и може мирно и спокојно опростити с овим варљивим светом, те унићи из вере у дивну јаву, из придворја у светилиште.

Такав дивотан одлазак подари и нама, Господе света и вечно ти. Хоћемо ли и ми остарити као Симеон и Ана, то је посве у Твојој руци: али дај нам, да Те ми сличном вером потражимо и нађемо, Теби у љубави и послушности послужимо, те да пред-а-те можемо и ми увек ступити сличним украсом невиности и праведности. Дај, да и ми поживимо овде у страхопоштовању према Теби, јер ћемо само тада и ми моћи мирно скрстити руке своје и спокојно склонити своје очи, јер:

Тада ћемо и ми, као Симеон седи знати, да и овај живот нешто вреди:
Ко је Теби овде угодити хтео,
тог је живот овај до раја довео!

Амин.

Др. Владимир Димитријевић.

Што је добро?

Српским народним пословицама

истумачио др. Данило Трбојевић.

(Наставак)

III. Рад.

— То, синко мој, што си сада казао, веома је важно. Главни темељ или увјет добра, који одговара темељу које год зграде, јесте рад. Као што није могуће саградити куће без основа и темеља, која би тек лебдила у зраку, исто је тако, ако не и још у већој мјери, немогуће бити

добар, а не радити. Јер још ће се може бити с временом и успјети у зраку, у који се већ сада људи помоћу које каквих справа дижу, нешто попут куће саградити, али да би и када ико могао без рада добар бити, то се ни помислити не да. Свакако је све друго више могуће; ово је са свијем немогуће.

Па да и није добра, којег ето без рада никако не можемо досећи, већ нас сам живот на овом шареном свијету, у коме морамо да толико јада и невоља препатимо, нука на рад. Ево нас људи нема баш Бог зна колико, па опет, „докле не би коме зло, не би некоме добро,“ и „док се један не отегне, не може други да се протегне.“ И код нас је људи „једног греб — другог хљоб.“ У опће, може се рећи, ми људи „горак крух једемо,“ јер сваки човјек има своје јаде и свакоме „и незвано зло долази.“ И што оно не долази у малим мјерицама, већ „зло долази на сежње, а одлази на длане“; и како нема човјека, којег зло не походи, није му се корист са свијем ни угибати, јер „ко је без зла, остаће без добра.“ Може се без икаква зазора, кад већ дође, поздравити добродошлицом: „Зло добро дошло, — ако си само дошло!“

Највеће је од свију зала, што нас стижу, како се опћенито мисли, смрт, која „не пази ни старо ни младо.“ Како „нико не зна, шта носи дан, шта ли ноћ,“ и јер је „смрт варалица,“ не зна нико кад ће умријети, а то још више повећава страх пред њом. Она је веома моћна, моћнија него и једна власт земаљска. Ето н. пр „цар много може, ну више смрт.“ Та се снага њезина огледа особито у томе, што, макар се свему другому злу нашао лијек, „од смрти нема лијека.“ Човјеку, који данас може бити силан и јак, богат и срећан, одузима она једним часом силу и јакост, богатство и срећу, у опће све, што има, и — сам живот. „Данас човјек, сутра земља црна.“ Па кад знамо, да „смрт никоме не прашта“, морамо, кад видимо и најздравијега човјека, у цвијету младости и снаге, жалостиво ускликнути: „Земља по земљи ходи!“

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.BS

Али и ако је смрт, како се опћено мисли, тако страшна и зла, опет је добро што „нико не живи два вијека.“ „Један пут се мре,“ и „од двије смрти нико не гине!“ То сватко добро зна, и у том знању има много утјехе за нас. Истина, „за муку смо саздани,“ али ипак „ако је и тешко, свакому је слатко живјети.“ Јер као што се „из трна ружа рађа,“ тако из јада и жалости знаде доћи и весеље. Него то, да весеље и радост дођу, зависи — а то је и са свијем право — у првом реду од нас самијех. „Не падају из неба печене мушмуле,“ тако у опће ништа, што и што вриједи, не долази само од себе, већ се све, што бар нешто вриједи, мора — заслужити. Не може се и слатко и глатко, већ „ако хоћеш слатко, подноси и горко!“ Прије „научи плачући, да се смијеш стјечући!“ Као што је „залуду лук, који не стријеља,“ тако је залуду и без користи и сваки човјек, који не ради, за све друге људе, а и — сам за се.

„Свакому је Бог храну оставио,“ те „човјек нађе храну и у небу и у дубу,“ само се мора прије помучити и потрудити, јер „док се дима не надими, ватре се не нагрија.“ Човјек не може у опће ништа имати, док се не намучи. Бадава, „док се не напати, не запати;“ „запати, па ћеш имати!“ Не вриједи то само за најобичнији посао наших жена и кћери, за кухање, већ и за сваки други посао и занимање. Кухати се не може без огња, али „ако се не пуше, огањ се не чини.“ Тако исто и рибар, „ако гаће не скваси, рибе не ухвати,“ и нико н. пр. „не може ковач бити, а не омрчити се.“ Тако и сваки онај, који хоће што да научи и тијем се окористи, а то би жељели мање више сви ми, мора се најприје помучити, јер „без муке нема науке.“

Него никада не треба жалити муке и труда, што га човјек у који користан посао уложи. Познато је, да „права мука никад не гине,“ и да је особито „своја мука пробитачна“, а то видимо нарочито код занатлије и ратара. „Занат је за невољу храна,“ и „у ратара су црне руке, али и бијела погача.“ У опће, „како ко

ради, онако и има,“ и „како си ко постељу стере, онако и спава,“ а то је и посве праведно. „Лемљеш што више оре, то је свјетлији;“ тако и човјек, што више ради, постаје угледнији и часнији. Не догађа се само то, да „ко се прије обује, онај и заповједа,“ него се опћено мисли, да „ко ради, онај ваља и да суди,“ као и то, да „онолико човјек ваља, колико и како уради.“ С тога се и „радљивој дјевојци у брзо сватови нађу.“ Па кад видимо свагдје око себе, гдје се све и најмање животиње муче, да се помогну, за што не би радили и ми? „Свака се птица својим кљуном храни,“ „и паук мрежу плете, да се прехрани.“ Међу најмање и најрадљивије спадају свакако мрав и пчела. Али ништа за то, што је „пчела малена, али мед прави.“ За то се и право вели, кад се чији рад хоће особито да прослави: „Послен је као пчела.“

Колико је вриједан рад, најбоље се види отуда, што он није користан само за један час, за садашњост, већ и за будућност. „Ко љети гори, зими годи;“ тако и сваки онај, који се у младости мучи, ужива у старости, берући плодове свога властитога труда. Онај пак, „ко љети хладује, зими гладује.“ Прерано се дакле свом нераду весели, јер „често у вече плаче, који се из јутра смијао,“ те и његова „мала ласт буде често велика мука.“

Нерад је на име доиста права ласт, а по том за многога човјека и особита сласт. Али, колико је год рад тежак, а користан, толико је нерад и ако лак, али без и какве користи. „Лијену је сваки дан светац,“ али што то користи кад „лијен ни за себе ни за другог“ нема никакве вриједности? „Лијеност главе не мије; и и ако је измије, не ипчешља је.“ Рибар н. пр., „који спи, рибе не хвата;“ тако и „покрај пећи сједећи ништа се не добија.“ „Пошаљи лијена на посао и ходи за њим упут по посао,“ јер он ће ти рећи, кад га последије запиташ: „Гдје си био? — Нигдје. — Шта си учинио? — Ништа?“

Па ипак, уза све то, и сваки такав човјек би хтио да једе. „Хтио би јаје

обљуштено и осољено,“ доћи на готово. А би ли то право било? Не, никако не. Онај, „ко не ради, нека и не једе.“

Но не само, што ни један љенчина није кадар ни себи ни коме другоме што користити, већ он шкоди другима, а највише још самому себи Доиста, „лијеност је највеће бреме,“ и колико људи, сами реците, „пострада с нерада.“ Н. пр. „ко доцкан устаје, и обојчине му нестаје.“ Нерад се увијек последије љуто свети. Кад се сви други људи одмарају, онда лијен човјек мора највише радити; „лијен у светац највише посла има.“ Тако ето, „ко хоће свагда лијено, може на Божић слијено.“ Онај, који не ће да ради ни за се, да се само не изблати и не изгари, мора последије редовито да ради другоме, јер „бијеле руке туђ посао милују.“ Ако међу тијем такав човјек и последије, као слуга, остане лијен, чини опет штету само себи. Јер „лијена слуга, да не учини један корак, учини их осам.“ Доиста, што су „нерад и немар већи, и квар већи,“ јер „с немара кућа се обара, као с нерада што пропада,“ и ко је „лијен готов плијен.“

Је ли чудо, кад је тако, што лијена човјека нико не трпи, ни Бог, ни људи? „Лијеном Бог не помаже,“ већ „Бог даје тежаку а не лежаку; и ратару, а не беспосличару.“ А каквим све именима не крсте љенчину поштени људи! Такав је човјек рђа и кукавица, „рђа на посао, а рђа с посла,“ све једно; посао се не ће ни за длаку папријед помакнути. Љенчина је налик псу, јер „и пас би у зими градио кућу, а у љету протеже ноге у хладу и спава.“ Тако се и лијен хвата посла истом кад му „догори до ноката.“ Иначе најрађе „лежи као клада,“ ништа не радећи, или ако што и ради, „ради као ни себи ни своме,“ а ако треба да се камо жури, он се „вуче као пребијена змија,“ или „иде као да јаја на глави носи.“ Сигурно сте већ чули, гдје таква човјека подругљиво питају: А што си „објесио руке као пиштоље?“ или гдје му, ако јаше на коњу, који је као и он, вичу: „Ободи га, Ђуро!“ Лијен човјек није никамо пристао. „Тежак је и земљи,

на којој стоји.“ Још је најбоље, да остане ондје, гдје је, да другијех не квари, кад већ себе није кадар поправити. „Ко у Пешти не ваља, у Будим нек не иде!“ Друкчије, ако дође камо, гдје га још нијесу видјели, свако ће му рећи као лијеној мачки: „Миши ти уши одгрзли!“ и ако што од кога затражи, казаће му, „нека тражи, гдје је плот оплетен кобасицама.“

Због тога, што је рад толико вриједан, а јер нерад не само нема никакове вриједности, већ може да буде само штетан, не смије се човјек никако, ако хоће да буде паметан, раду отимати, већ му макар да „ниједан посао није лак,“ најприје „ваља запети, па запјевати.“ А и „боље се један пут заплакати, него сто пута уздахнути,“ по готово кад онај, „који ништа не пробира, ништа и не добија.“ Бадава, ко се мотиком не набуса, тај се круха не накуса,“ јер никаква земља, ни ораница, ни „виноград не иште литве него мотике,“ т. ј. виноград иште најприје да се окопа, а онда истом да се човјек брине за друге потребне ствари.

Како „ниједан дим без мало огња није,“ тако има и у сваком раду људском бар нешто добра. За то и „Бог говори: Помози си сам, помоћи ћу ти и ја.“ Само ономе, који ради, „радиши Бог помаже,“ а у онога, који ништа не ради, не пача. Не чини он тога за то, што нас не љуби. И мајка љуби своје дијете, па ипак „док дијете не заплаче, мати га се не сјећа.“ С тога и вели св. писмо: „Ко проси, добија; ко тражи, нађе; ко куца, отвара му се,“ једнако као што и онај, „ко ради, изради,“ „ко чека, дочека,“ и „ко слуша, он и куша.“

Гдјеко, не хотећи сам да ради, ослања се на другога. Али тај криво чини, јер „туђа рука не тече.“ Тако н. пр. „туђе руке не ишчешаше свраба,“ или ако и ишчешаше, не ишчешаше теби; „туђа мајка има свога синка.“ С тога, „ако хоћеш бити добро служен, сам се служи!“ Па за право оно, што се без свога труда и своје муке добије од другога, било као дар или каква баштина и сл., нема ни правога благослова. Тако се и догађа

редовито, да све то брзо оде у неповрат, а оное, који је тако што имао, остаје једино јадна утјеха: „Како дошло, онако и прошло!“

Кад све ово, што смо рекли о вриједности рада, још једном добро промозгамо, мораћемо и нехотице признати, да није никакво чудо, што је управо рад темељ и главни увјет оној ствари, за коју рекосмо, да има највећу и за право сву вриједност, — на име добру. Радити пак не би могли и не би требали, кад би нам све, што нам треба, долазило само од себе. Мука и биједа дакле, у којој смо, није на наше зло, већ на добро. И ако морамо много што шта да преко себе пребацимо, опет „није дошло вријеме, да погинемо, него да видимо, ко је какав.“ „Занатлију посао показује;“ тако ће вријеме и нас свакога показати, ко што вриједи. Видјеће се, ко је од посла, „одвалио као Марко на Косову,“ а ко је опет био кадар „избити динар из камена.“ Као што оное н. пр., „ко ту није, ни дијела нема,“ тако ће остати и без дијела у добру, ко се не буде око добра трудио. „И злочест ловац лов улови,“ ма да „много пута и најбољи пливач потоне.“ Ово друго је случај, а прво није. У осталом ни од кога се не иште, да ради више него што може. „Ко чини што може, није више ни дужан.“ Наша је жеља само без граница, а снага нам је ограничена. „Да је снага као срце, земља би се тресла.“ Како год што „мали пас зеца диже, а велики га хвата,“ и као што „дева и сврабљива више носи него десет осала,“ тако и неки од нас људи, који су у бољим приликама, могу више добра да чине, него они, који су у лошијима. Али као што ми не смијемо тражити од малог пса, да хвата зеца као велики пас, ни од осла, да носи колико и дева, тако не смијемо искати, ни да мали и слаби људи чине једнако добра као што га могу да чине људи јаки и велики. Јер кад би то искали, искали би нешто немогуће, нешто што се противи здравом разуму. С тога и не замјера н. пр. ниједан честит домаћин жени својој, кад му рече: „Метни ти на полицу, а ја ћу на столицу!“ јер

зна, да је његова снага већа од њезине, па по том да је и дужност његова већа него њезина.

„Не дај рђи на се!“ већ гледај, кад сватко па „и цар служи,“ да и ти што више урадиш и заслужиш. То је оно, чега се морамо држати, особито док смо млади и у снази. Свакога на име од нас, кад једном остари, без сумње, „питаће старост: гдје ти је била младост?“ С тога „ко је рад да у старости отпочине, у младости ваља да се труди,“ да не буде „млад делија — стар просјак.“

Ради! — Та па око тако једноставна заповијест садржи у себи трострук задатак.

Први од тијех задатака гласи: посао, што га имаш извршити, гледај да што прије почнеш, јер „ако не поче, не сврши.“ То си дужан учинити тијем прије, јер готово све, „што има почетак, имаће и сврху.“ па ће тако бити по свој прилици и с твојим послом. Корист таква почињања очигледна је Јасно је, да „ко хоће самљети, треба засути,“ и да „ко прије у млин дође, прије и меље,“ па с тога и сваки онај, који хоће да што корисно уради, н. пр. „ко хоће да штеди, нек зарана почне.“

Да се пак посао који што прије започне, за то треба често, по готово ако је посао тежак, силна јунаштва и одважности. Одважан се човјек на име не боји никакве тешкоће, већ „хита за го мач“ и срће у погибли, „макар га и главе стало.“ „Јунак се не клони мејдана,“ макар и добро знаде, да „јунакова мајка најприје заплаче.“ Он се у опће ничега не плаши, и за то се не треба чудити, што редовно успјева, јер „смиону човјеку срећа пружа руку.“ То се види особито у рату, гдје „бој не бије свијетло оружје, већ бој бије срце у јунака.“ Само такви људи могу учинити велика дјела, јер не презају ни пред каквим потешкоћама; само они могу имати одважности, да покушају и саме природне законе под човјечју власт покорити, да загосподаре громом и олујом. Кад њихов рад и њихове њихове успјехе мотримо, морамо у чуду ускликнути: „Донста се од човјека није ништа отело!“

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNIBS.BS

Против овога правила гријеше особито они људи, којима се тешко на који посао одлучити. Такви су већином људи непомни. Међу тијем како год „непомну тежаку миши сјеме изједу,“ јер предуго затегне са сијањем, тако и неодлучан човјек редовито промаши многу згодну прилику за рад, те се због тога последије љуто каје. Нема говора, „печеница се не тражи уочи Божића,“ већ прије, као што и прије, „у јесен се хватају божићни колачи.“ Истина је до душе, да „под ноћ тикве цвјетају,“ и да није никада са свијем касно почети радити, макар то било и под старост, јер ће и такав рад бити бар донекле користан. То вриједи нарочито за оне случајеве, гдје је до душе почето „касно, али часно“ довршено. Али колико би био тај исти рад кориснији, да је већ много прије тога започет! С тога што год радиш, „подрани, и видјећеш, настој и наћи ћеш,“ јер „ко рано устане, вас дан му добар настане.“ Не уздаш ли се пак довољно у своју снагу, уздај се у милост Божју! Немој се ничега плашити, већ само „ти почни, а Бог ће свршити!“

Други је задатак: ради свој посао што дуже и што устрајније, или ради, док га год не свршиш!

Против овога правила гријешу се још више него против првога. Колико има људи, који радо почну многи посао, па нијесу, што по ријек, право ни започели, а они већ ни маказ даље, јер су се — тако бар они веле — уморили и сустали. То је права срамота! „Боље је и не почети, него не дочети.“ А и каква је корист, ако се неки, макар и најкориснији посао, само почне или тек донекле уради, кад „понесено још није донесено,“ и „ако је и у житници, још није у избици“? „Није ко почне, него ко сврши;“ сваки посао треба не само почети већ и довршити. Може бити, да је „писмо лијепо и лијепо писато, али је зло, што је црним печатом запечаћено.“ Добар почетак је много вриједан, признајмо, али добар свршетак је још вреднији од добра почетка и „златна сврха злати и незлатан почетак.“

На устрајност у раду нука нас највише здрав разум наш. Сваки човјек на

име добро зна, да „од првога ударца дуб не пада.“ Нема говора, „на један пут се храст не посијече,“ па ипак „мала сјекира и велики дуб повали,“ само ако се дуго с њом по њему удара. Куд ћете што мање и слабије од црва, па што видимо? „Црв и тврдо врти дрво,“ што више, кадар је дугим својим радом и онакво дрво оборити, којег није способан на једном срушити ни краљ свију животиња, лав. Ето, да све друго пустимо на миру, „што је тврђе од гвожђа? па га опет рђа изије.“

Ко не зна, како је то могуће, питаће у чуду: „Од куда то?“ Ништа лакше, што на то питање одговорити. Не треба умјети Бог зна како рачунати, да знамо, да је „пет и пет десет, и пет петнаест.“ На тај начин и „стотина малијех чини једно велико,“ и само тако је могуће, да „на дугу тијеку хрт зеца стигне,“ ма да он није кадар онако брзо трчати као зец. Он на име трчи устрајније, док зец много прије малакше. Кад све ово видимо и знамо, није друге, морамо признати, „кад се човјек шта прихвати, онога нек се и држи,“ и „кад си уљезао у коло, треба играти.“ Нада све пак треба пазити, да се сваки посао што прије и што боље доврши, користећи се особито тијем, ако је дан или вријеме добро, „колико је бољи дан, толико прије сврши!“

Устрајност у раду или марљивост је дакле главна погодба, да се ма који посао доврши онако, како треба. Због тога се и ваља у првом реду што раније дизати, а што касније ићи спавати, јер само „раноранилац и доцнолегалац кућу тече.“ Него рано дизање је још вредније од доцнога лијегања, јер „ко рано рани, двије среће граби,“ а особито за то, што онај, „ко рани, не мркне.“ С тога и „не хвали ми вечерњега сједиоца, већ ми хвали јутрењега раниоца!“ Но знајте, да није доста да кога истом сунце буди, макар то било већ за излаза сунчева; дизати се треба скупа с даном, т. ј. чим сване! Знајте и добро памтите, да је онај „слаб посленик, кога јутро буди, а зора га није пробудила!“

Али није доста рано устајати а касно

лијегати, а цијело вријеме, док си на ногама, радити свој посао тек онако, „хоћеш ли, не ћеш ли,“ већ се треба, радећи га, упријети „из петних жила,“ не би ли га што боље извршио. За то опет треба да наша снага у опће буде што већа. Ту мислим особито на тјелесну снагу. Да нам пак тјелесна снага буде што већа, ваља се што више обазријети на све оно, о чему она зависи, а то је у првом реду здравље. „Жив ће човјек све учинити,“ али само ако је здрав. Јер „ко је здрав, и вода му је слатка;“ а слатак му је и рад, па био он не знам како мучан и напоран, и то за то, што здрав човјек осјећа у себи неку неодрживу снагу. За то се и може рећи: „Здравље је највеће благо овога свијета,“ будући да је оно главни увјет онога увјета, којим се добро постизава. Због тога готово „ништа се са здрављем помијешало није.“

Још нам преостаје трећи задатак, који гласи: Ради што више послова! У опће, како и сами знате, „у једном није броја.“ Тако и један посао само, па још ако је прелак, не приличи човјеку радину. Код једнога само посла лако се омлитави, и тако се догађа, да се баш најлакши посао редовито најрђавије доврши, те да буде као оно „једна репа цијела љета, па и она црвљива.“

Само тако, ако будемо радили што више послова и сваки посао са што већом снагом, моћи ћемо из њих извући потпуну корист. Позната је на име ствар, да само онај, „ко добро затвори, добро и отвори,“ и да „ко тврђе веже, лакше одрјешује.“ За то треба и ти, чега се год латиш, да то радиш што љепше и што боље. Ако се н. пр. латиш ковања, „ја куј, ја не мрчи гаћа!“ Само одлучан, устрајан и обилат рад моћи ће донијети и обилате користи и теби и другима.

Па је ли онда чудо, да се такав рад, пун снаге и воље — „помња без воље залудни је труд“ — опћенито признаје и штује? Чуо сам у Рисну, гдје једној радиној жени у очи кажу: „Валај си и човјек и жена.“ А није ни чудо, кад „има златне руке“ и ради за двоје. Има и код нас по гдјекоји човјек, који је тако вјешт,

да „што му очи виде, то руке начине.“ Такве и жене и људи заслужују сваку хвалу, јер много, веома много раде, а ми знамо да само „пас, који много лаје, добро кућу чува,“ па да исто тако и они, који много раде, уједно тим бар нешто добра чине. Немају ли такви марљиви и радљиви људи право, кад љенчини којој, ако од њих какву услугу затражи, довикну: „Ласно је туђим рукама за врело гвожђе хватати;“ дед „махни и ти рукама, махни!“ Та рекли смо већ и добро нам је познато, да се у опће ништа лако и без муке не добива, и ако се што и добије, да нема од тога праве користи. „С туђа хата на сред блата!“ За то још једном велим: „Што можеш сâм, од другог не чекај,“ — а и „лијена ми уздања гледати из туђе руке!“ — већ сам себи „лупај главу, па ћеш се домислити.“ Промећи се и „ради, као да ћеш сто година живјети, а моли се Богу, као да ћеш сјутра умријети!“ „Док смо живи радимо, кад умремо лезимо!“ Биће нам починка на претек!

(Наставиће се)

Говор о светосавској слави у гимназији карловачкој.

(Свршетак.)

Опажање и разум, то су дакле два неимара, који су целу зграду нашега знања о природи створили и попели на ону висину, на којој је сада гледамо. И када је удружен рад опажања и разума уродио тако обилним плодом у свима гранама природних наука, зар се треба чудити, што су велики мислиоци дошли на ту мисао: да методу природних наука ваља применити и на моралне науке. Већ је Њутн прорекао: „кад се једанпут методом искуства природне науке у свим својим деловима доведу до савршенства, усавршиће се на исти начин и душевне науке.“ Ту напомену прихватише и поновише и други: Лаплас и Burke, Quételet и Август Конт (Comte), и она беше заиста потребна. Кроз читаве се векове говорило о моралном човеку и друштву, о праву и држави тако, као да ту једино разум може и треба да савлада сав посао, а на опажање мало се освртало, или ако баш и јесте, боље да се није,

јер када се тражило савета у опажања повр-
них у стварима често заплетеним, стварале
се само нове заблуде. Хотећи човек да се ко-
ристи опажањима мора их најпре удесити тако,
да их може употребити. Сложене чињенице
ваља тачно да раствори у делове им, да тражи
разлога и објашњења сваком поједином, јер
га само потанко разглабање и испитивање може
сачувати, да се не пребади, да у чем не пре-
вагли. Узети просто чињеницу онаку, каква
нам се не ретко јавља, грубу и неспретну,
задовољити се једним само фактом или тек са
мало њих па брже боље изводити закључке не
испитавши најпре тачно и брижљиво: е да није
можда било ту и других чињеница, које су
повукле за собом ову или ону појаву — то
је може бити доста да се умири савест, али
је премало за озбиљно научно истраживање.
Метода природних наука, употребљена код
наука моралних, мора се дакле свагда што
боље прилагодити чињеницама ових потоњих;
не сме се никад изгубити из вида оно, што је
у њима друкчије но у чињеницама материјалним.
И поред такве методе можемо са лепом надом
гледати у будућност и очекивати, да ће вре-
меном и моралне науке достићи ступањ савр-
шенства, на ком се природне науке налазе, те
да ће се много шта окренути на боље, да ће
се многи односи у праву и правосуђу, у др-
жави и друштву усавршити.

Рекосмо, да је слобода у друштву и сло-
бода у природи онај драгоцени дар, што га
наука тако обилно пружа човеку. И човек
треба да је захвалан науци на том дару, а
чиме ће своју захвалност лепше засведочити,
ако не тим, да оно што од ње прима и он
њојзи драговољно враћа, да јој даде потпуну
слободу, која је за напредак њен тако потребна.
И наука је чедо слободе: стешњена и спречена
у своје кретању она је као цветак без боје и
мириса, она постаје ограничена и малодушна.
А кад је пуште да слободно и независно лети
својим летом, она ће цветати и светлити те
свежином и једрином прожети све прилике
друштвене. А на ту слободу има наука тим
више права, што се и она сама, од своје воље,
заоденула одећом скромности, и ако се с пуним
правом сме поносити истинама, што их је до
сад открила, и подичити славним делима, што
их је у корист човечанства извршила, и надом,
да ће човек од ње у будуће још више истина

докучити и још већа добротинства пожњети.
Некада се ум човечји заносио превеликим сме-
ровима: хтео је да открије суштину свима
стварима, хтео је да се вине у више, чистије
сфере него што је релативност; на орловим
крилима трудио се да се узнесе до апсолутнога,
да открије свет не какав се чини и пролази,
но какав јесте у суштини својој, у вечитој
својој природи. На основу малог броја грубих
опажања а с помоћу живахне уобразиље тражио
је грчки мудрац кључ васцелом свету, начело
и почетак свима стварима, и мишљаше да га
је нашао, овај у води, онај у зраку, а трећи
у огњу. Но после је човечји ум, заморен тим
превисоким летом по неизмерним и ведоучним
висинама, где је једва могао дисати, слетео у
ниже сфере, где може снажно да дела. Што
је већ Сократ захтевао од ње, само у другом
смислу, то је наука пре четири столећа учи-
нила: оставила је небо те се сишла на земљу
људима, не тражећи више оно што је апсо-
лутно, већ само што је релативно, не чезнући
више за тајним знањем о суштини ствари и
света, но задовољавајући се скромним знањем
о својствима и односима ствари, који су при-
ступачни чулима и разуму. Са те своје скром-
ности и за тај ужи круг, у ком је позвана да
ради, захтева наука потпуну слободу. Пре
свега неће да је спутана оковима, у које хоће
кадгод практичност да је стегне. Њојзи је
мило, кад види, како се човечанство користи
богатом жетвом њених плодова и како ови
долазе врло добро свима човечјим радњама,
свим сталелима и позивима; кад види, да ре-
зултати њених истраживања, открића и изна-
ласци, врше благодетан утецај на трговину и
промет, на материјално благостање и удобан
живот човеков. Али постизавање материјалних
користи није оно главно и једино, за чим
наука тежи; њена је највиша сврха развитак
духа. Она хоће да изоштри и прошири наше
познавање овог света, свих појава, што се
збивају око нас. Мудрац, који је, као што се
вели, присутан у сваком човеку, треба да се
развије. Само се тако можемо приближити оном
срећном стању, где по речма Тијеровим: дух
влада, а материја служи.

Од како друштвена питања потискују сва
остала и захтеви практичног живота привлаче
на се најживљу пажњу свију, чују се често
од „практичних“ људи приговори: коју корист

доносе друштву науке, ако немају директна утедаја на живот човеџи; каква нам је добит од науке, која нема практичне сврхе? Доприноси ли она што, да се умножи срећа човеку, да му се смање бриге и ублаже невоље? Зар у ово доба, када толика прешна и важна питања на друштвеном пољу захтевају све то гласније, да се једаред реше — зар сад да се учени људи баве непотребним пословима и излишним цепидлачењем? Шта има од свег тога друштво или човечанство?

Таки су приговори сасвим природни у ово наше и сувише практично доба, које у првом реду гледа оно што пружа видљиве и стварне користи, а хоће на жалост да изгуби из вида вредност душевног блага човечјег. Није нам намера да тврдимо, да ти приговори немају баш никаква смисла ни разлога; признајемо радо, да се наука неће понизити ни изневерити свој узвишени смер, ако и она притекне у помоћ, да се замашна питања и тешкоће на друштвеном пољу реше на опћу корист, те да се умножи срећа и задовољство међу људма. Људи од науке не треба да сачињавају касту, за коју остали део човечанства не постоји, него сталез, сиреман и вољан да просвећује, обавештава и савегује, кад год се укаже потреба за то. Но и допустивши то морамо ипак одлучно тврдити, да се значај науке не сме мерити по користи, што је она пружа за телесно око и за практичан живот. Користи има двојак: која се види, и која се не види, и овде је та потоња далеко претежнија. Јер наука, чији је узвишени позив да открива истину, да образује човеџи дух скидајући копрену са свега што је тамно и тајанствено у језику, историји, природи; чији је смер, да душевно око човеково одржава отворено и будно, да му оживљава и оштри вид и поглед: она је заједно с религијом гајитељка оне користи, коју кратковида гомила не види, ограничен човек не схваћа. малоуман не уважава, али која множи идеално благо човеково, богати му ум и оплемењава срце и казује му све то јасније и силније: да изван и осим овог видљивог света има и неки други, идеални свет, који се само душевним оком може опазити.

Немају дакле само сензацијона открића на пољу природних наука и индустрије важности, но и така, што остају позната тек у неком ужем кругу, а велика публика нити може да их

појми нити пак има човечанство од њих ма и најмање видљиве користи. Да се ограничим само на своју рођену студију па да узем за пример које откриће на пољу филологије и критике текстова. Зар испитивач језика не умножава умно благо људско, ако му пође за руком, да објасни постанак и развитак какве речи; када комбинацијом или упоређењем може да унесе живота у оно, што дотле беше мртав облик без икаква смисла и значења; кад може да расветли какву реч или изреку, која дотле беше схваћена тек половно или можда сасвим наопако? Зар славни германиста Јаков Грим није стекао неумрлих заслуга, што је неке појаве, опажене већ од других, средно и смеистио под стална правила у закону о трансформацији гласова, којим се многе појаве у германским језицима дају врло лако објаснити и протумачити? А од многих примера, да је критика текстова учинила дивних услуга историји, праву, књижевности и филозофији, могу ли на данашњи дан а на овом светлом скупу да наведем прикладнији но што је овај: У житију св. Симеуна, оца Савина, прича Доментивијан, како је јеромонах Сава оставио свога брата Стевана Првовенчаног и своју отаџбину те се вратио натраг у Свету Гору „по реченију бившоу междоу любовњима братама“. И сам Даничић издао је то житије са погрешним и нејасним местом „по реченију бившоу“. Но највећи међу садањим историцима нашим архимандрит Иларион Руварац објаснио је то место доказав, да треба да гласи, „и поречију бившоу“, то јест да се јеромонах Сава споречкао са својим братом и отишао натраг у Свету Гору. А шта даде повода несугласици међу милом браћом? То што је Стеван тражио да се приближи и спријатељи с латинским западом на штету вере православне, а Сава, „вѣспитаније свѣтѣне горы,“ није могао одобрити брату таку намеру. Отишао је дакле из отаџбине у Свету Гору са одређеном намером, да се врати у Србију као архипастир те да са архијерејским угледом и влашћу отпочне апостолски рад у својој земљи, да обнови праву веру, да нам спасе наше лепо православље, којим се данас дичимо и поносимо.* Мишљасмо до скоро, да се слави нашег великана Саве не може већ ништа додати, и где дође историје, расветли само једну нејасну реч, и свети Сава

* Летописе 208.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

нам сину већи и значајнији но што га др-
жасмо, и његова још светлија слика умножи
нам у грудма понос и миље, што је у крилу
нашега рода поникао човек велика духа и да-
лека погледа, чији рад остави за собом бла-
годетна утецаја на српски народ за све векове.

На завршетку да споменемо, да наука осим
слободе тражи од друштва још нешто. Она,
чији је задатак да открива истину, да просве-
ћује и крепи људски ум и разум, да одушев-
љава човека за оно што је нематеријално, бес-
крајно и вечно, да га заједно с моралом и
религијом брани од греха, који му природу
тако ружи, и да га узвиси и доведе Творцу
небеском — та наука тражи од друштва пот-
поре, заштите и одбране, јер само тако може
достићи мету, тако велику и узвишену. Па
како се наш српски народ томе захтеву науке
одазивао у прошлости, како у наше дане? Не-
мамо ли разлога да се поносимо уверењем, да
је наш народ од увек не само жудио за про-
светом и умним благом, да га је високо ценио
и уважавао, него се свагда у њему и рађало
синова, који су ту племениту тежњу неговали,
чували и помагали, да уроди плодом што обил-
нијим? У хиљадама српских храмова ори се на
данашњи дан песма славопојна Сави светитељу
и божјем угоднику, ал' и хиљадама српских
школа пропојало је данас славом и хвалом из
искрених срдаца Сави просветитељу, оцу школе
и образованости у народу нашем. А од светог
Саве до данас колики је број синова српских,
који су ширили и помагали просвету у своме
роду! Са колико се племенитих добротвора
поноси само ова наша гимназија! Ено на првој
страни њезиних анала блистају се као јарко
сунце златна имена њеног духовног оца ми-
трополита Стратимировића и првог јој оснивача
дичнога Карловчанина и родољуба Димитрија
Анастасијевића Сабова. За њима се ређа не-
догледан низ врлих синова и кћери овог пи-
томога града, оснивача, приложника и при-
ложница са већом ил' мањом задужбином и
даром, али једнаким маром и вољом, да притеку
у помоћ српској књижи и просвети. А у наше
дане, два узорита Карловчанина, браћа Анђе-
лићи, патријарах Герман и протојереј Стеван,
саградиле гимназији карловачкој и богословији
ове дивне дворе као видљив знак своје жарке
љубави према роду српском и његовој просвети,
а тиме подиглешу у срцу Србинову красан спо-

меник хвале и признања трајнији и од самих
ових двора, саграђених за векове.

Али не само прошлост, даља и ближа —
и садашњост гимназије карловачке светла је и
обриче јој још лепшу будућност; ова је гим-
назија тако срећна, што у светој особи па-
тријарха Георгија Бранковића има свога вр-
ховног патрона и мудрог старешину, који ди-
жући вековите задужбине и чинећи многа добра
цркви и школи рад опстанка и лепше будућ-
ности народне, стара се очински и старао се
дај Боже још дуги низ година и за напредак
наше гимназије, да се у њој потпуну и уса-
врши све што јој може помоћи, да доспе што
извесније у онај срећан положај, за којим
тако силно жуди: да може светла образа, часно
и достојно да испуни све жеље и наде, које
народ српски у њу полаже, и да тим у пуној
мери оправда ону велику љубав, пажњу и пот-
пору, која јој са толико страна указивана од
постанка њезина па до данас.

Проф. Душан Сперњак.

Дописи.

Из Загреба. (*Архијерејска литургија у Загребу.*)
На молбе, које су биле са више страна израже-
не, одазвао се је високопреосвештени г. епископ
пакрачки *Мирон Николић*, те је у Загребу, у
недељу 27. јануара, богослужио у св. преобра-
женском храму архијерејску литургију уз са-
служење г. г. игумана и пароха загребачког
Амвросија Павловића, протопрезвитера Илије
Машића, Атанасије Зорчића и Јована Петровића,
протођакона Митрофана Рајића и јерођакона
Димитрија Витковића. На кору је појао збор
српске средњошколске младежи.

Црква је била препуна народа, те се пока-
зала премаленом за овакове прилике, јер је и
местно грађанство у великом броју дошло на
богослужење, а особито је многобројна школска
младеж жељно ишчекивала почетак величанствене
архијерејске литургије. Пажљив посматрач
могао је видети, како и једни и други, а осо-
бито младеж, које је у Загребу са свију страна
Српства, напетом пажњом прате величанствене
и пуне значења обреде архијерејске литургије,
који у души побожног православног Хришћанина
буде у успомену на стара времена хришћанска,
на богоугодан живот старих, који треба да је
извор из кога ће се свагда црпети снага вере

и побожности хришћанске. Чуо се је израз „очигледна настава“. Доиста — није довољно, ма како живо предавање литургије, ако се никада нема прилике видети оно, што се предаје; настави је дакле много поможено, кад и око види оно, о чему се говори. У души школске младежи остаће зато трајна успомена о свему оном, што је приликом архијерејске литургије видела, јер млађана душа дубоко зарезује све. А своју благодарност према високопреосв. г. епископу показала је школска младеж не само пажњом у цркви, него и приликом пратње из цркве у црквену кућу (Илица бр. 7.) На улици је наиме младеж дала гласне одушке својој захвалности кличући непрестано у највећем одушевљењу „Живно владика“.

У понедељак 28. јануара пре подне удостојио високопреосв. г. епископ својом посетом ове школ. године отворени Српски Женски Интернат, где је био од управе завода и свију питомица срдечно дочекан и поздрављен. Високи гост изразио је своје задовољство о свему, те је тој корисној установи пожелно у сваком погледу успех и напредак.

вић.

ЛИСТАК.

Белешке из црквено-школског и просветног живота.

У Митрополији Карловачкој.

(Његова Светост.) Дана 28 јануара о. г. отпутовао је Његова Светост преузвишени господин патријарх *Георгије*, са високопреосвећеним г. епископом *Лукијаном*, у Будимпешту, да се поклони Његову Величанству нашем премилостивом цару и краљу, који ове дане борави у Својој угарској престоници. Његова Светост, је у прошли уторак била на дворском балу, на којем је Његово Величанство благоизволело најмилостивије говорити, међу првима, са св. патријархом нашим *Георгијем* и са високопреосвећеним господином епископом Будимским *Лукијаном*.

(Изасланик краља Србије.) Изасланик и секретар Н. В. краља Александра, г. др. *Милош Петронијевић*, положио је дана 29. јануара о. г., као на дан годишњице смрти блаженоупокојеног краља Србије *Милана I.*, на гроб његов у манастиру Крушедолу скупоцен венац Њихових Величанстава краља *Александра* и краљице *Драге*. На црним врџама венца тога стоји натпис: *Свом добром оцу — Алек-*

сандар, Драга. Том приликом је учињен на гробу краља Милана спомен, а г. изасланик уручио је настојатељу манастира, архимандриту Анатолију Јанковићу, 1000 динара, као дар Њихових Величанстава краља и краљице манастиру Крушедолу; а манастирској братији предао је златне медаље дома краљевског, разних степена, као уздарје за њихове труде и молитве на гробу благоупокојенога краља Милана. Истом медаљом, првог степена, одликован је капелан и економ двора патријарашког о. Никанор Чалашевић. — Господин изасланик био је за време свога бављења у нашој средини гост у двору Његове Светости; а на дан Св. Три Јерарха отпутовао је у Будимпешту.

(Епархијски Школски Одбор Бачки) имао је 18. (31.) јануара о. г. своју редовну седницу под председништвом Његова Високопреосвећенства г. епископа *Митрофана Шевића*. — Од важнијих предмета спомињемо, да је високо министарство известило, да у подручним учитељским школама не ће више дозволити, да женске могу полагати оспособљавајући испит, пошто је и тако велика навала женских на учитељски позив, те многе без места остају. — Извештено је министарство, да сомборске учитељске школе не спадају у подручје Епархијског Школског Одбора, те не може ништа учинити у погледу издавања сведоцаба оним приправницима, који из мађарског језика недовољну оцену добију. — Извештена је црквена општина у Ст. Бечеју, да на молбу Епархијског Школског Одбора министарство није могло ван крепости ставити закључак политичке општине у Ст. Бечеју, по коме ће се учитељске плате, када се места упразне, смањити. — Поднесен је Школском Савету извештај о издржавању српске православне школе у Сантову. — Уручени су декрети Константину Стојачићу, учитељу у Ст. Стапару, и Павлу Бошњаквићу, учитељу у Турији. — Донесено је решење у ствари тужбе против А. Ч. и Л. П. учитеља у Ст. Б.; С. Т. учитеља у П.; О. З. учитеља у С. — Извештен је месни школски одбор у Петровом Селу, да је на молбу Епархијског Школског Одбора, управни одбор жунањски упутио политичкој општини у Петровом Селу да измести женску школу из садашње зграде, и да стацинату учитељици Ленки Кекићевој повиси. — Примљена је припомоћ из фонда Св. Саве за допуну учитељске плате у Вођани и Кисачу, и издаваће се месечно дотичним учитељима. — На поднесен извештај од стране привременог заменика епархијског школског референта о прегледању школе учињена су потребна расположења. — У пред-

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

www.српски.сион.рф оставине пок. Божидара Вујића из Суботице, извештено је министарство, да оставинска расправа још није одржана. — Умољен ја декрет за Мило-рада Борђошког учитеља у Товарнику. — Потврђена је Иванка Малешевићева за учитељицу у Сомбору, у погледу избора Јелене Тошићеве за учитељицу на селишту Чичови у Сомбору, донеће се потврда, када црквена опћина фасију за то место поднесе. — Упућени су некоји месни школски одбори да уредније врше своју дужност. — Умољен је управни одбор жупанијски, да упути политичну опћину у Станишићу, да нове скамије и учила набави за тамошњу школу. — Умољен је Школски Савет, да упути црквену опћину у Ст. Паланци, да још једну школу отвори, пошто се потреба исте и из извештаја месног школског одбора види. — Умољено је кр. школско надзорништво жупанијско, да упути некоја политична поглаварства да боље децу у школу натерују. — Умољен је управни одбор жупанијски, да не дозволи политичној опћини у Петровом Селу да плату учитељску, која је са упражњеним учитељским местом скончана, смањи. — Завиша Стојановић постављен је за привременог учитеља у Лалићу. — Умољен је Административни Одбор, да упути црквену опћину у Брестовцу, да нове скамије за школу набави. — Позвата је забавиља у Ст. Фуготу, да или допуст умоли, или своје место заузме. — Осим тога упућене су још некоје тужбе на прописани поступак, и решено је још више предмета од мање важности.

(На дан Св. Три Јерарха) прославило је књижевно друштво наше богословске омладине „Слоге“ и ове године своју „Славу“ на свечан начин. После св. литургије, у присуству многобројне публике, осветио је водицу и пресекао славеки колач ректор Богословије г. протопрезвитер Јован Вучковић, па за тим га преломио са професором богословије, прото-свиђелом и уредником „Богословског Гласника“, г. Иларионом Зеремским, који је као кум Славе и даровао „Слогу“. После подне у 3 сата истога дана одржана је свечана седница „Слоге“, по овом програму: 1. Молитва: Палестринџ: „Полни небо и земља“ . . . пева збор „Слоге.“ 2. Председник отвара седницу. 3. Гурилељ: а) „Матушка“, Алабџев: б) „Салавей“, соло пева г. Секула Попов богослов III. год. на гласовиру прати г. Сретомир Ђурић богослов I. год. 4. Беговен: „Прославление Бога природоу“, пева збор „Слоге“, на гласовиру прати г. Сретомир Ђурић богослов I. год. 5. „Душевни живот животиње и човека“, расправља г. Љубомир Теодоровић богослов IV. год. 6. Ле-

febure Wely: „Les cloches du Monastere“, свира г. Срет. Ђурић богослов I. г. 7. X. Дубек: „Свет ће читат песме моје“, дует певају г.г. Секула Попов богослов III. г., и Милан Вукосављевић богослов IV., на гласовиру прати г. Срет. Ђурић богослов I. г. 8. Г. Хавлас: „Србинова молитва“, пева збор „Слоге.“ 9. Председник затвара седницу.

Седница је била веома посећена одличном публиком, која је и овим својим присуством хтела да укаже част и пажњу према нашој богословској омладини, будућим свештеницима, а која је прослављањем своје Славе, неговањем вештине у песми и свирци и својим достојним владањем то и заслужила, а дао Бог и од сад све више заслуживала. Програм је изведен на опће задовољство, а особито се одликовао свирком богослов Ђурић и певањем Секула Попов. Коровођи богословског хора, богослову Јовану Николићу нека је такођер хвала на доброј вољи и потрајном труду његову.

Читуља.

Јереј Радивој Живковић

парох у Утињи, у горњокарловачкој епархији, преминуо је у Господу 4. (17.) јануара о. г., а сахрањен је на празник св. Богојављења опојан од окр. протопрезвитера Игњатија Малобабиха, те свештеника: Јанка Милојевића, Требињског, Радивоја Лапчевића, Славскопољског, и Михаила Николића, Сјеничачког. Рођен је 1838. год., а рукоположен 1863. год. Био је спреман свештеник, добар проповједник и катихета. Лака му земља и вјечна паматъ!

† Петар Берић

српски народни учитељ у Сентандреји, члан Епархијског Школ. Одбора Вудимског и варошки представник.

Преминуо је 26. јануара (8. фебруара) после дугог боловања у својој 62 години. Честити покојник је пуних 40 година учитељавао, неуморно делајући у своме позиву, пуних 30 година баш у Сентандреји. Био је племенита и добра срца. Многима је својим ђацима умешношћу својом намакао средстава — у добрих људи — за даље њихово образовање. Многима је баш он срећу сковао, јер без њега и његове неодољиве упуте не би били што су. Био је гостољубив веома. Ни један учитељ није из Сентандреје отишао а да није био гост доброга учитеља Петра Берића. Ревностан његов рад и труд, као и друге врлине његове признавала му је и надлежна епархијска школска власт и црквена општина. Био је од свију поштован и љубљен. То се показало и на сарани његовој,

на којој му је пошту одала цркв. општина на челу са својим врлим председником г. Евгеном Думчом, местне власти, цело местно и српско и остало учитељство са школском децом и својим заставама, цело грађанство Сентаддрејско и многи поштоваоци са стране.

Сарањен је 27 јануара. На опелу су чиновдејствовали пароси местни г. г. протојереј Корнелије Чупић и јереј Јован Пачариз, за тим парох Помашки Георгије Голуб и јерођакон дворски Доситије Поповић.

Са покојником се у цркви опростио у дирљивом и лепом говору г. протојереј Чупић, као школски управитељ; на главном тргу, код крста, опростио се у име своје и својих другова, некадањих ђака покојникових, Георгије Малаћ, штедионички чиновник, а у име учитељства местних иновernih основних школа Ј. Ердеш, еванг. реформ. пастор и професор на грађанској школи у Будимпешти; а на самом гробу говорила је учитељица Чобанацка гђца Ирина Петровић, бивша ученица покојникова.

Нека је врлом учитељу и вредном родољубу српском Петру Берићу слава. Лака му земља и вјечна памта!

К.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

К 1260 ex 1901. 37 ex 1902.

6 2—3

СТЕЧАЈ.

На упражњену парохију VI. разреда у Сибачу. Компетенти нека своје прописно инострујирани молбенице овој конзисторији до 15. фебруара по ст. кал. о. г. надлежним путем поднесу.

Из седнице архијидејезалне конзисторије, држане у Карловцима 17. (30.) јануара 1902.

Георгије с. р.

Патријарх.

Бр. Е. К. 5. ex 1902.

СТЕЧАЈ

1—3 8

На упражњену парохију I. разреда, Утиња, у протопрезвитерату Будапештанском, расписује се овим стечај.

Рок компетовању оставља се до 14. (27.) марта о. г.

Из сједнице Епархијске Конзисторије, држане у Пашком, 24. јануара 1902.

Михаил

Епископ.

Бр. 87. К. 18. ex 1902.

СТЕЧАЈ

1—3 10

Исписује се на парохију VI. разреда у Капелни са роком до 15. (28.) марта 1902. год.

Молитељи имају прописно обложене молбенице своје до реченога рока надлежним путем потписаној Конзисторији поднети.

Из сједнице Епарх. Конзисторије у Пакрацу, 16. (29.) јануара 1902. год. држане.

Мирон с. р.
епископ.

Ad бр. К. 1261 ex 1901. 39 ex 1902.

5 2—3

СТЕЧАЈ.

Овим се поново расписује стечај на упражњену парохију IV. разреда у Дивошу те се позивају компетенти, да своје прописно инострујирани молбенице овој конзисторији до 15. фебруара по ст. кал. о. г. надлежним путем поднесу.

Из седнице архијидејезалне конзисторије, држане у Карловцима 17. (30.) јануара 1902.

Георгије с. р.

Патријарх.

Бр. Е. К. 52. ex 1902.

СТЕЧАЈ

1—3 9

Овим се расписује стечај на парохију II. разреда у Висућу, у протопрезвитерату Корничком. За компетовање даје се рок до 14. (27.) марта о. г.

Из сједнице Епарх. Конзисторије, држане у Пашком, 24. јануара 1902.

Михаил

Епископ.

Бр. Е. К. 46. ex 1902.

СТЕЧАЈ

1—3 7

На упражњену парохију III. разреда, у Јасеновцу, у протопрезвитерату Костајничком, расписује се овим стечај.

Рок компетовању траје до 14. (27.) марта о. г.

Из сједнице Епарх. Конзисторије, држане у Пашком, 24. Јануара 1902.

Михаил

Епископ.

„Српски Сион“ излази сваке недеље на целом тађаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 8 круна, на по године 4 круне, а на четврт године 2 круне. За стране земље: на годину 10 круна. Из Србије прима претплату књижара В. Валожића у Београду. Поједини бројеви 20 филера.

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се Администрацији а остали рукописи уредништву „Српског Сиона“ у Карловце. За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 12 филера од једног реда ситних слова. — Неплаћена писма се не пријају. — Рукописи се не враћају.

Штампа: Српске Манастирске Штампарнице у Ср. Карловцима. 1902. 108.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА